بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-B12/63
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: ހުސެން މުޙައްމަދު ޝާކިރު، ވ. ދޮރުވެއްޓަ، މާލެ
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: [illegible] އަމުރު ([illegible])

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު

ނިމުނު ތާރީޚު: 06 ރަޖަބް 1446
06 ޖަނަވަރީ 2025

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 21 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1446

22 ޑިސެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު:

- **ނަންބަރު:** 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03
- **ނިންމި ފަރާތް:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު (ޝަރުތުކޮށް ބަންދުންދޫކޮށްލުން)
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 08 ޑިސެންބަރު 2024
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 15 ޑިސެންބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ވަކާލާތު ކުރީ:

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އޗ. އިބްރާހީމް ނާސިރު

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އޗ. މުޙައްމަދު އަބްދުﷲ

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އޗއ.އާމިނަތު ޝަހާ ނަސީރު

ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އޗއ. ޙައްވާ ނާޒިޔާ

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް

ޝާހު މުޙައްމަދު ޢާރިފް، ވ. ދޮރުވަރުގެ، މާލެ

ވަކާލާތު ކުރީ:

އޗ. ޝާހީނާސަލީމް އަބްދުﷲ، ޕްރޮސިކިއުޝަން، ހދ. ކުޅުދުއްފުށި

ޖާރީ- ކޯޓު އަމުރު- ޝަރުތުކޮށް ބަންދުން ދޫކުރުން

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު

1. މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލި މައްސަލައެކެވެ. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތަކީ މާލެ، މ. [illegible]، [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރު (A150346) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްމަންޒަރު

2. މާލެ، މ. [illegible]، [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ މައްޗަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވާ [illegible] ޗާޖު 5 (ފަހެއް) [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރު 19 އޭޕްރީލް 2022 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކޮށްފައިވެއެވެ.[1]

3. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތްތައް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ކުރިއަށް ދިޔައެވެ. އެގޮތުން 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ދުވަހު ބޭއްވުނު [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible]، [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ފަރާތުން [illegible] ސަޕީނާ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible][2]، [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ [illegible] 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible].

---

[1] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/656 (19 އޭޕްރީލް 2022) ކޯޓު އަމުރު

[2] [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ފަރާތުން [illegible]

4. އެގޮތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ނޫރު މުޙައްމަދު ޖާބިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅި އަމުރު[3] 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހަށް ސަސްޕެންޑް ކުރުމަށްފަހު، ޝަރުތުތަކާއެކު، އެ މުއްދަތަށް ނޫރު މުޙައްމަދު ޖާބިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށެވެ.[4]

5. ބުނެވުނު އަމުރުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ނޫރު މުޙައްމަދު ޖާބިރުގެ ވަކީލުން 08 ޑިސެންބަރު 2024 ދުވަހު ހުށަހެޅި ސިޓީއާ ގުޅިގެން ނޫރު މުޙައްމަދު ޖާބިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައެޅި އަމުރު އިތުރު 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަހަށް ސަސްޕެންޑް ކުރުމަށްފަހު، ޝަރުތުތަކާއެކު، އެ މުއްދަތަށް ނޫރު މުޙައްމަދު ޖާބިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުނެރުއްވައިފައެވެ.

6. ދައުލަތުން އެ އަމުރު[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރިއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބެލި އިސްތިއުނާފުގެ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާ

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރައްވަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ 4 (ހަތަރެއް) ނުކުތާއެވެ.

7.1 **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ނޫރު މުޙައްމަދު ޖާބިރަކީ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ މީހެއްކަމަށްވާއިރު، މިނޫ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމުމުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 26 ވަނަ

---

[3] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/656 (19 އޮގަސްޓް 2022) ކޯޓު އަމުރު

[4] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/02 ކޯޓު އަމުރު

[5] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު

މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، އަދި ޤާނޫނުގެ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު) ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

7.1.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ [illegible] 05 [illegible]

7.2 ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކުރީ މުޙައްމަދު ޝާކިރު ސަޕްރީމްކޯޓުގެ ބަންދުންދޫކޮށްލުމުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުއްދަކޮށްފައިނުވާއިރު، ދިނާ ސުޕްރީމްކޯޓުން ގަވާއިދުތަކުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުން ނިންމާލި ނިންމުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 66 ވަނަ މާއްދާއާއި، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (ސުޕްރީމްކޯޓު ކުރިމަތީގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު) ގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

7.2.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ފާހަގަކޮށްލައިފައިވަނީ ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރާ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާއިން ބަންދުގައި ހުންނަ ޒަމާނެއް ދުވަސް ނުވަތަ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ދުވަސް އެއްވެސް ހާލަތެއް ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރާ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ނިސްބަތްކޮށްފައި އެ މާއްދާގައި މުއްދަތެއް ވަކި ވަކި ހާލަތްތަކުގައި ވަކި ގޮތަކަށް ބަންދު ކުރުމުގެ ފަހަރަކަށްވާއިރު، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގައި ސުޕްރީމްކޯޓުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެވާހަކަ ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރުވެސް އެއީ ވަކި ހާލަތްތަކެއްގައި ހުންނަ މިއުޅޭގެ ގޮތުގެން ޝަރުޢީ ގޮތް ހާލަތްތަކަކަށް 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާފައިން އެނގޭކަމަށާއި، މި މާއްދާގެ ދަށުން ސުޕްރީމްކޯޓުން ނުވަތަ ކޯޓުތަކުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން ހުއްދަދެވި "ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ހުއްދަކުރާ ޤާނޫނީ ސަބަބު ނުވަތަ ހާލަތު ނެތް" މިހެންކަމަށާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާއަކީ ކޮޅުން ކަނޑައަޅާ އިތުރު ސުޕްރީމްކޯޓާ އެކު ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އިޖުރާއާތު ބަލާންޖެހޭ މާއްދާ ކަމަށާއި، އެމާއްދާ ސާބިތު 7 ވަނަ ބާބުކަމަށް ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކުރުމުގެ ބާބުގައިކަމަށާއި، ކަފާލާތުގެ ފަރާތަކީ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަމުން އެ ބާބު ތަފާތުވި 60 ވަނަ މާއްދާގައި ބައްޓަންކުރާ ހުއްދަތަކަކީ، މިކަމުގެ

ބާރު ލިބޭނީ ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އިން ކަމަށާއި އެމާއްދާގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު އެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް ނުވަތަ ސަބަބުތަކެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން އެކަން ސާބިތުކޮށް [illegible] ކަމުގައި، އެހެންކަމުން ޤާނޫނު ތަރުތީބުވެފައިވާ ގޮތުން ބަލާއިރު ބަންދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible].

7.3 **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު [illegible] ބަންދުކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުން [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

7.3.1 މި ނުކުތާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7.4 **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުކުރުމުގައި [illegible] ސަބަބުތަކަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 29 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 66 ވަނަ

74 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާއި 20 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible]
[illegible] ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ސަބުތުތަކެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

7.4.1 މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގާނޫނުގެ
66 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ސަބުތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 66 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތުކަމަށްވާތީއާއި، އެހެންކަމުން މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާއި 20 ވަނަ މާއްދާއާ ހިލާފު ކަމެއްކަމަށްނުވާތީވެ.

ދައުލަތުން އެދޭގޮތް

8. ދައުލަތުން މި މައްސަލައިގައި އެދިފައިވަނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ އަމުރަކީ ބާޠިލު އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ސަޢީދު ނިޝާނާނަ ބަންދުކޮށްފައިވާ އަމުރުގެ ދަށުން އަނބުރާ ބަންދުގައި ހުންނަންޖެހޭނެ ގޮތަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށެވެ.

ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދުގެ ވަކާލާތުން ދެއްވި ޖަވާބު

9. ދައުލަތުގެ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދުގެ ވަކާލާތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވީ ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ބަންދު ކުރި ސަބަބު ފިލާފައިވާނަމަ ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ އެމީހަކު ބަންދުން މިނިވަންކުރުމަށް ފަހަރުއަޅައިގެން ފޮނުވާނެ އިސްތިސްނާތަކެއް، ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބަންދުން ދޫކުރުމުގެ މައްސަލައިގައި ނޯޓިސްގައި ހުށަހެޅުމުގެ މައްޗަށް ބަލައި ކުރެވޭ އަމަލު ހިންގުމުގައި ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދުގެ ބައިވެރިވުން އޭގެ މިންވަރަށް އަދި ބަލާއިރު، ބަންދުގައި ހުރިހާކޮޅެއްވާ މުއްދަތުގައި އެވީއެ އަމަލުތަކެއް ހުރި ނެތް ގޮތަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައި ކަމަށާއި ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދުގެ ބަންދުން 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމުމަށް ހައިކޯޓުގައި ދައުލަތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން އެ ކޯޓު އަމުރު ހައިކޯޓުން ބާޠިލުކުރައި ނިންމުމުން ހައިކޯޓުގެ ސްޓޭޓަސްކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައިފިނަމަ 2 ޑިސެމްބަރު 2024 ގައި ހައިކޯޓުން އެ މައްސަލަ ނިންމުމުގެ ކުރިންވެސް އަދި އޭގެ ފަހުންވެސް ހޫދު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ބަންދުން ދޫކުރައި ހުރި

އޭނާގެ ފަރާތުން ހިނގި އެއްބަސް އަމަލެއްގެ ސަބަބުން ބަންދުކޮށްދިނުމަށް އެދި ކުރިމަތިލުމުން ކޯޓަށް އެއްވެސް ހުރަހެއްގެ ދައުލަތުން ހުރަހަކާއިނުވާކަމާއި، ދައުލަތުން ހުރަހަކާއިވާ އިސްތިއުނާފުގައި ބަޔާންކޮށް ބައްޓަންކޮށްފައިވާ 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކުރި ކުރުންވެސް ގާނޫނާ ހިލާފުވެފައި ދިނާ ސަބަބުތަކެއްގެ މައްޗަށް ކަމަށާއި ނަމަވެސް 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުން ނިންމި ނިންމުމަކީ ގާނޫނީ ގޮތުން ސައްޙަ ނިންމުމެއްކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާތީ، އެއީ ވީއިރު ބަންދުން ކުރުމުން އޮޅުމެއް ކަމެއް ނުވާކަމަށެވެ. އަދި މި އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލައިގައި 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ބަންދުން ދޫކޮށްލައި ހުރި މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް އެދުމުން އެ މުއްދަތު އިތުރު ކޮށްދިނުމަށް ފަރާތުން ނިންމި ނިންމުންކަމަށާއި، އެކަންކަމުން ދައުލަތުން މިހާރު ހުރަހަކާއިވާ އިސްތިއުނާފުގައި ދައުލަތުން ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިހުރި އިތު އޭނާގެ ފުރުން ހިނގި ކަމަށާ ގުޅިގެން ބަންދުން ދޫކޮށްލައި ހުރި ހުރުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބުތަކާއި ހުރިކަން ދައުލަތުން ދަރަޖާގައި ބައްޓަންކޮށްފައި އެކަންކަމުގެ އަލީގައި ފަސޭހަކުރުމުގެ ނިންމުން ގޮސްވާ ސަބަބުތަކެއްކަމަށެވެ.

10. ދެވަނަ ނުކުތާގެ ޤާނޫނުގައި ހުރި މުއްދަތު ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ހުރި މުއްދަތު ޢާއިލާ ސަލާމަތުކުރުމަށްޓަކައި ބަންދުން ދޫކުރުމަށް 16 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ކުރި އަމުރަކީ މަސް މަރުކަޒުގެ ކޯޓުކަން ބާރުލިބިގެންވާ ނިންމުމެއް ކަމުގައި ނުވާތީ ވީހާ އެއީ ނިޔާއީ ފުރިހަމަ ގާނޫނީ ގޮތުން ސައްޙަ ނިންމުމެއްކަމުގައި އެކަންކަމުން ސަލާމަތުކުރުމަށްޓަކައި ފުރުޞަތު ގޮތުން ބަންދުން ދޫކުރި ކުރުމާގުޅޭ މި އިސްތިއުނާފުގެ ޝަރުޢީ ބައްޓަންކޮށްދިނުމަށްކަމަށް ނުދުކާ ކަމަށެވެ. މިގޮ އިތުރުން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއިން ދީފައި ކަންކަމުން ހިއްޔުޤާކަށް ފާހަގަކޮށް ނުކުތާތަކަށް 15 ޑިސެމްބަރު 2024 ގައި ދަތުރު ކުރީގައި ކުރިއަށްދިޔަ

ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެއްނޫން ކަމަށާއި ބަހުސްގެ ބޭނުމަށް އެ ނުކުތާއަށް ބެލިކަމުގައިވިޔަސް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަކީ [illegible] [illegible] ބަންދުކުރުމަށްފަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހާޒިރުކުރެވޭ އިރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، ބަންދުގެ [illegible] އުސޫލުން [illegible] ކަންކަން [illegible] [illegible] [illegible] މި ހާލަތުގައި މި މާއްދާ ނުދެކޭކަމަށެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އުނިކަމެއް ނާންނާނެކަމަށެވެ.

11. ތިންވަނަ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[6] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ދީގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައިގަނޑު ކަމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[6] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ގެ ޤަޟިއްޔާ

ހިންގުމުގައި ނޫރު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ބައިވެރިވުން އޮތް [illegible] އަދި [illegible]، [illegible]

ހުކުމަކަށް ބަލާއިރު ޖިސްމާނީ ނުވަތަ އަނިޔާވެރި އަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަން

[illegible]، ވަކި ވަގުތެއްގައި ވަކި ތަނެއްގައި ވަކި ކަމެއް ކުރުމަށް [illegible]

[illegible] މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ކަމަށް [illegible] ޤާޟީގެ ނިންމުމުގައި

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 60 ދުވަހާ [illegible]

މުއްދަތަކަށް ބަންދުން [illegible]، ނޫރު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ފަރާތުން އެއްވެސް

ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެފައިނުވާކަމަށް.

12. [illegible] ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި ނޫރު މުޙައްމަދު ޝާކިރުގެ ފަރާތުން [illegible] ޖިނާއީ

އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ [illegible]

[illegible] [illegible] އެކު ނުކުތާ [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ކަނޑައަޅާ

ގޮތަކަށް [illegible] [illegible]، ނޫރު މުޙައްމަދު ޝާކިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކެއްވާކަމާއި،

އެހެންކަމުން ފަނޑިޔާރުގެ ނިންމުމުގައި އެ ސަބަބު [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ

66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 5 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ނަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ކުރުމުގެ ފުރުސަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވާކަމަށް.

ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible]

13. ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޝަރީޢަތް [illegible] ކަންކަން:

14. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތައް މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބިނާކޮށްފައިވަނީ ކޯޓު [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] ބަންދުކޮށްފައިވާ [illegible].

15. މި މައްސަލައިގައި ކޯޓު [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] ބަންދުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި 60 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު) ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][7] [illegible] [illegible].

---

[7] [illegible] [illegible] [illegible] 145-J/MA/2022/656 (19 [illegible] 2022) [illegible] [illegible]

16. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރަކީ ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސިޓީއާ ގުޅިގެން، ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި އަމުރު މުރާޖަޢާކުރުމަށްފަހު އެ އަމުރު 16 ނޮވެންބަރު 2024 ދުވަހުން ފެށިގެން 15 ޑިސެންބަރު 2024 ދުވަހަށް ސަސްޕެންޑްކޮށް [illegible] ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުން ދޫކުރި އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވާން ކައިރިވުމުން ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ބަންދު މުރާޖަޢާކޮށްދިނުމަށް [illegible] ސިޓީއާ ގުޅިގެން 15 ޑިސެންބަރު 2024 އިން ފެށިގެން 12 ފެބްރުއަރީ 2025 [illegible] [illegible] ދޫނުކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ އަމުރެކެވެ.

17. ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތުގައި މި އިސްތިއުނާފު ވަނީ ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދު ކުރި އަމުރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުޖެހޭނެކަމަށް، މި އިސްތިއުނާފުގައި ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި 16 ނޮވެންބަރު 2024 ގައި ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ބަންދުން ދޫކުރި އަމުރާއި [illegible] ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] މި އިސްތިއުނާފުގައި ބަންދުކުރި ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި އަމުރެވެ. ސަބަބަކީ މި އަމުރަކީވެސް ހޫދު މުޙައްމަދު ޒާހިރު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ކުރި އަމުރުގެ މުރާޖަޢާ [illegible] [illegible] މުރާޖަޢާއެއްކަމުގައި ވީނަމަވެސް ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރި އަމުރުގެ ބައެއްކަމެވެ.

18. [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ގޮތް ނިންމުމުން އެންމެގިނަ އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "މިމާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] މިފަދަ ބަންދުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] 7 (ހަތެއް) ދުވަހަށްވުރެ އިތުރުނުވާނެ ގޮތަށް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ ދަށުން މިފަދަ ބަންދުގެ މުއްދަތު އެއްފަހަރު ދިގުކުރެވޭނީ އިތުރުނުކުރެވޭ ގޮތަށް 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށެވެ." ނަމަވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި "މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އަދި އޭނާގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިދިނުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުޠެއް ފުރިހަމަވާން ކަމަށް ޔަޤީންވާ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ބަލައިގެން، އޭނާގެ ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ހަމަޖެހޭ ކަމަށް ޢަދުލުއިންސާފުގެ ހުއްދަކުރާނެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

19. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ދ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "މި މާއްދާގެ (ބ) ނުވަތަ (ބ) ގެ ދަށުން ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި ޚިލާފުވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެކުއްޖަކު ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބުތައް ތަޙުޤީޤުކޮށް އަދި އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގައި، ޖިނާއީ ޢަދާލަތުގެ ސިސްޓަމް ހިފެހެއްޓުމަށް ކުރިމަތިވާ ދަތިތަކުގެ ފުރުޞަތު ނެތް ކަމަށް، މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމުގައި ކަނޑައަޅާފައި ނުވާނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލަކާ ޖުވެނައިލް ކޯޓަށް ފޮނުވުމުގެ ހިތްވަރުގައި، އޭނާ ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން ބަންދުކުރެވިފައިވާ ކަމާބެހޭ ޢަދާލަތުގައި ރައްކާކުރުމަށް އަމުރު ނެރެވިދާނެއެވެ. ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި ފޯމު ހުށަހަޅަންޖެހޭނެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

20. މިހާރު ދަރުމަވަނަ ޓީމެއް ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން ބަންދު ކުރެވިފައިވާ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުންނެވެ. ނަމަވެސް މިހާރު ދަރުމަވަނަ ޓީމުގެ ބަންދު މުއްދަތަށް ގެންދާ ހިސާބުކުރެވިފައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުންނެވެ. މިހާލަތު އިޖުރާއަތުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ހުރި ދިޔައުމުގެ ބަންދު މުއްދަތު ކަނޑައެޅިފައި ގެންދަވާ ކަނޑައަޅައިދޭންޖެހޭ މި މިހާލަތު އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނުގައި ބަންދުކުރެވުނު ގެންދާ ކަނޑައަޅައިދޭނެ އުސޫލުތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ މި އުސޫލުތަކަށް ބަލައިގެންނެވެ.

21. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް މިގޮތުގައި އޮތުމަކީ ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން ބަންދު ކުރެވިފައިވާ ކުދިންގެ ބަންދު މުއްދަތު ގެންދަވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނަށް ބަލައިގެން ކަނޑައަޅަންޖެހޭނެއެވެ. ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ދ) ގައި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ސަލާމަތީ ހިމާޔަތުން ބަންދުގައި ހުރުމަށް ކުރެވޭ ބަންދު މުއްދަތު ގެންދަވާކަން

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެ މުއްދަތުގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަންދުކުރާނެ ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ހާލަތެއް ވިޔަސް ސަބަބެއްވެސް ކަނޑައަޅާފައިނުވާއިރު [illegible] [illegible] ބަންދުކުރުން އެ މުއްދަތުގައި ސަރީޙަ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible] [illegible] ބަންދުކޮށްފައިވާ ފަރާތެއްގެ ބަންދު މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް [illegible] ހިނދުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށްކަމެވެ. އެހެންކަމުން އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރުގައި [illegible] މުއްދަތު [illegible] ބަންދު މުއްދަތު [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ކަމަށް ބެލެވެން ނެތެވެ.

ނިންމަން ފެނުނު ގޮތް:

22.މިސަބަބު ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެހެންކަމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-BS(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނީ އަމުރެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ދައުވާ

23.މި މައްސަލައިގައި ފަރިޔާދު މުޤައްދަމު [illegible] ގެ ދައުވާ ބާޠިލުކުރެވެއެވެ.

ފަރިޔާދު މުޤައްދަމު ނިޔާބަތުގެ ދައުވާ

24.މި މައްސަލައިގައި ފަރިޔާދު މުޤައްދަމު [illegible] ދައުވާ ބާޠިލުކުރެވެއެވެ.

ހުކުމް

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8(214-218-2022)/(2024)/03 ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ފެންނާތީ، އެ އަމުރު ބާތިލުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމް ކުރީމެވެ.

މިމައްސަލާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް